Cinquième Année ԶԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԳԱՀԻՐԷ ՕԳՈՍՏՈՍ 20/2 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1903

Խմբագրութեան վերաբերեալ նամակները ուղղել հետեւեալ հասցէին

Rédaction du Journal
« ARCHALOUYCE »
Le Caire (Egypte)

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնք ետ չե՛ն տրուիր։

ԱՐՇԱԼՈՅՍ

ԿԻՍԱՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
Ե. ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Դրամ պարունակող նամակները պէտք է ուղղել հետեւեալ հասցէին

E. TOROSSIAN
Direct.-propr. du journal Arménien
ARCHALOUYCE
LE CAIRE (EGYPTE)

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ կանխիկ վճարելի են։

ԹԻՒ 401 — ՔՍԱՆ ՓԱՐԱՅ ՈՂՋ — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ

ՏՆՏԵՍԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆԸ

Այս բառը հայերուս համար երեք բան կը յիշեցնէ միայն – ո՛չ աւելի ո՛չ պակաս – առաջին երկու վանկերը լսելնուս պէս՝ մենք մեր մտքէն կ'անցընենք աւետարանի Տնտեսին պատմութիւնը․ ըլլա՛յ աղուական, ըլլա՛յ իր խելօթեամբը․ յետոյ՝ աղօտ կերպով մեր երեւակայութեան կը ներկայանայ ո՛ և է վարժարանի մը աւելածուն, որուն «տնտես» յորջորջել վարժուած ենք. և եթէ քիչ մը աւելի ուժով քրքրենք մեր խելապատակը, այն ատեն ասոնցմէ շատ աւելի տարբեր բան մը չէ՛ որ գիտ մը ըրած ըլլալու աստիճաններուն էն բարձրերը պիտի հանդչեցնէ մեզ․ այլ՝ ընդհակառակը՝ միշտ միենոյն ճշմարտութեան սահմաններուն մէջ պիտի գեգերինք․ զոր օրինակ, վերոյիշեալներէն ի՞նչ մեծ տարբերութիւն ձեւք բերած կ'ըլլանք, երբ տնտեսագիտութիւն ըսելով կը հասկնանք մեր տուներուն մատակարարութիւնը․ 110 գրշ. ամսականներ մինչև ամսուն 31ը բաւեցնելը․ գնում մը կատարելու ատեն երկու ժամ խօսելով՝ վաճառողին պահանջած գընէն քանի փարա զեղչել ուզելնիս, որուն փոխարէն կա՛մ ապրանքին գէշը պիտի տրուի մեզի, կա՛մ այն է որ չորս հարիւր տրամի տեղ գործածուած 300 տրամնոցով մեր աչքերը պիտի ներկուին։ Ասոնք չեն տնտեսագիտութիւնը։ Մենք այս կարգի խնայողութեանց հայոցի տնտեսագիտութիւն անունը կրնանք տալ։ Իսկ բուն տնտեսագիտութի՞ւնը։

Ասոր սահմանները շատ ընդարձակ են։ Մեծ կալուածատէր մը հիանալի տնտեսագէտ մ'է․ կարեւոր դրամատուն մը հիմնադիրները ու վարիչները տնտեսագէտներ են․ մեծամեծ հաստատութիւններ կանգուն պահող ձեռներէց անձինք տնտեսագէտներ են․ հոյակապ ընկերութիւններ կազմելու ձեռնարկող և միենոյն ժամանակ անոնց տեւականութիւնը ապահովող իմաստուն գլուխները մեծ տնտեսագէտներ են։

Հիմակ դիւրին է եզրակացութեան մը յանգիլ ուրեմն, հայերուս տնտեսագիտութիւն բառին իմաստը ըմբռնելու կարողութեան աստիճանը գտնելու համար։

Աչքի առջև ունենանք մեր առեւտրական հրապարակը․ արդարև մենք ունինք մէկ քանի առեւտրական կարեւոր տուներ․ ասոնք անհատական ձեռներեցութեան և քիչ մ'ալ բաղդի արդիւնք են և նուազ օգտակար ընդհանրութեան․ այդ կարգի հաստատութեանց տէրերը տարին մէկ երկու անգամ իրենց դիմողներուն կարեւոր կամ աննշան գումար մը նուիրելէ անդին չեն կրնար անցնիլ․ և բնականաբար իրենց բոլոր ունեցածը մեզի տալու չե՛ն ա։

Ունի՞նք սակայն մեր հանրութիւնը օտարներուն ներկայացնող դրամատուն մը և զայն վարելու արժանաւոր անձինք․ 30–40է աւելի Ապահովագրական ընկերութիւններ կան որ կեանքերնիս և ինչքերնիս ապահովագրելու գեղեցիկ առաջարկովը ամեն օր, ամեն վայրկեան մեզի կը ներկայանան. հայերն ալ մինչև հիմակ մտածա՞ծ են և ունի՞ն այդ կարգի ընկերութիւն մը, որուն հայ գործակալները երթան օտարներուն առաջարկելու թէ՝ «եկէ՛ք ձեր կեանքը, ձեր ստացուածքը ապահովենք...»։

Ունի՞նք հողատէրներ, որ իրենց կալուածներուն մէջ հարիւրաւոր հայ գործաւորներ ու պաշտօնեաներ սնուցանեն, ազատ օդ շնչել տալով անոնց...։

Թուրքիոյ հայերուն համար իրաւ է թէ՝ ինչ որ ալ ունենան իրենցը չէ․ և նոյն իսկ ալ կեանքերնին՝ ամէն րոպէ վտանգի տակ կը հեծէ․ բայց Եգիպտոսի մէջ՝ որ ափ մը հողը երկու չուալ ոսկի ըսել է, քանի՞ հայեր ունինք որ ուշադրութիւն դարձուցած ըլլան հողատիրութեան վրայ։ Անցեալ օրեր շատ հարուստ հայուն մէկը կառավարական շրջանակի մը մէջ երաշխաւորել կ'ուզէր մէկուն, որ 200 ոսկիի խնդիր մը ունէր․ կառավարական պաշտօնեան հարցուց անոր թէ ի՞նչ կալուածներ ունի։ Հայը պատասխանեց․ որովհետև հակառակ հազարներով ոսկիի համար իր վրայ խօսել տալուն, կալուածական կարողութեան մէջ իր գեղջուկ ոսկիներուն պէս կլոր զերօի մը ներկայացուցիչն էր։ Անշուշտ չէ՛ք տարակուսիր թէ՝ մեծապատիւ հարուստին երաշխաւորութիւնը անընդունելի նկատուեցաւ և քիչ մը կարմրած մեծատունը՝ առջևը նայելով չը գիտցաւ թէ կառավարական պաշտօնէին ներկայութենէն աներեւութանալու համար ո՞ր մութ անկիւնը ընտրել պէտք էր։

Արդէն խօսքերնիս կամայ ակամայ մասնաւորեցաւ Եգիպտոսի վրայ եւ անպատճառ պէտք է հարցնել թէ՝ ի՞նչ ունի ուրեմն Եգիպտոսը։

Ընկերութիւննե՞ր․ անթիւ և անհամար, Առաջնորդարանի կորսնցուցած արմաւենիներուն մէկտեղ տարած 10 տարուան բերքերէն ալ շատ աւելի թուով։

Գահիրէն ունեցած է 10–12 տարուան շրջանի մը մէջ 16 հատ կազմուած և լուծուած ընկերութիւններ — Շահակցական թէ Բարեսիրական — ասոնցմէ ոմանք՝ մինչեւ 1500–2000 ոսկւոյ դրամագլուխ մը մէջտեղ բերած և յետոյ բաժնած են ընկերներուն վրայ, վախնալով թէ՝ մի գուցէ կորսուելու վտանգին ենթարկուի...։

Հիմակ ալ նոյնչափ աւելի ընկերութիւններ կան։ առանց հաշուելու ծրագրուած վիճակի մէջ մնացածները։ Ի՞նչ կ'ընեն ասոնք․ մեծ թէ փոքր գումար մը կը գոյացնեն ու այսպէս թէ այնպէս կը ծախսեն, առանց օգտակար բանի մը վրայ մտածելու. եթէ ընկերութիւնը Շահակցական է, պայմանաժամը լրանալուն՝ դրամները ընկերներուն կը վերադարձուի ապահով ձեռքերով...։

Ի՞նչ պէտք էր որ ընէին ուրեմն ընկերութիւնները․ ահա բուն կէտը։

Ինչպէս ըսինք՝ երկու նպատակի ծառայող ընկերութիւններ ունինք․ Բարեսիրականներ և Շահակցականներ։ Բարեսիրականները որոշ գումար մը ունին տարեկան ծախսելու, իսկ բուն դրամագլուխը անօգուտ տեղը կպառէ կա՛մ էֆէնտիի մը քով և կամ դրամատան մը։

Ասոնց տարեկան ծախքերուն դպչիլ կարելի չէ առայժմ․ իսկ ի՞նչու կարեւոր չ'պիտի բերեն իրենց պահեստի դրամագլուխները, Շահակցականներուն հետ միանալով։

Որոշ հաշիւի մը տակ դնենք ուրեմն այդ պահեստի դրամագլուխները։

		Ոսկի
Գալստեան վարժարան. — Բաւական հարիւր պահեստի դրամ մը ունի և այժմ այդ գումարը պէտք է որ կարեւոր գումարի մը բարձրացած ըլլայ, ուրեմն վեր ի վերոյ նշանակենք		2000
Աղքատաց Հոգաբարձութիւն. — Միենոյն ծրագիրը և ուղղութիւնը ունի և գումար մ'ալ պահեստի, որ կրնայ հասնիլ մինչև		1200
Բարեգործական Ընկերութիւն. — Պահեստի գումար մինչև		300
Որբասիրաց Ընկերութիւն. — Պահեստի		200
Հոգատար [illegible]	»	150
Սեբաստացիներուն	»	80
Ակնայ Որբախնամ	»	120
Աղքատախնամ Ընկ.	»	80
Տանտիկնական Ընկ.	»	400
Սփինք	»	500
Զանազան ընկերութիւնք	»	1000
Երկրորդ տարին գոյանալի գումար միեւնոյն ընկերութիւններէ		500
		11030

Այս 11030 ոսկւոյ գումարով կարելի չէ՞ կալուած մը գնել և շահագործելով քանի մը տարիներու մէջ կրկնել ու եռապատկել դրամագլուխը և անոր շահը ու պահեստի գումարները դարձեալ միեւնոյն նպատակին յատկացնելով՝ պատկառելի գումարով մը ուրիշ օր մը նոյնքան յարմար ձեռնարկ մը ընել մեր ազգին պատիւ բերող էր դիրքը ու գործելու եղանակը։

Մենք կը կարծենք թէ այս է բուն տնտեսագիտութիւնը։

Ե. Թ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ԷՋԵՐ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՆԵՐՔԻՆ ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ՉԱՓԱԶԱՆՑ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԸ ՄԱՀ ԿԸ ՊԱՏՃԱՌԷ

Գիտութիւնը, դարաւոր մանկութենէ մը վերջ, իր սրբունքին հասած է։ Կորովը, ինքնավստահութիւնը, ծնունդ առած փայլուն յաջողութիւններու երկար շարքէն ինչպէս եւ արամաբանուած ու արամաբանելի ուժերու մօտիկ գիտակցութենէն՝ խիզախ յանդգնութիւնը, հետեւանք առաջիններուն, կ'յատկանիշեն արդի գիտութիւնը, որ կը յարձակի անխնայ ամեն գաղտնիքի, կը որոնէ, կը պրպտէ ամէն ծակ ու ծուկ, ու կը ջանայ պարզել խորհրդաւոր ծրարներու գաղտնապահ ծալքերը. մարդկութեան բարոյական, իմացական եւ նիւթական յառաջդիմութեանը եւ բարօրութեանը համար։ Գիտական գիւտերը միշտ ծառայած են քաղաքակրթութեան եւ բարօրութեան աւելացումին։

Բնութիւնը, ամեն կողմէ յարձակուած, անձնատուր կըլլայ, իր զէնքերուն հետ կը յանձնէ նաեւ իր գաղտնիքները, որոնցմէ մարդ մեծապէս կ'օգտուի։

Անկէ քառորդ դար առաջ շատ մը անկարելի նկատուած, նոյն իսկ խելքէ մտքէ չանցած խնդիրներ իրենց բանաւոր լուծումը գտած են։ Անթել հեռագրութիւնը իրականութիւն մըն է այսօր. Ք. Ճառագայթները ինչպէս եւ իր նմանները հրաշքներ կը գործեն, կոյրերը տեսնել կ'սկսին, մի քանի անբուժելի նկատուած հիւանդութիւնները կը բուժուին անոնց շնորհիւ։ Թուել վերջին տասնեակ տարիներու մէջ գիտութեան տարած յաղթանակները՝ շատ երկար պիտի ըլլար։

Մահն ալ, դժխեմ ու կմախք մահն ալ հանգիստ թողուած չէ, մեծ հալածանքներու ենթարկուած է ան ալ։ Եւ քանի՛ քանի՛ անգամներ իր որսին մօտէն կանցնի առանց անոր մօտենալ համարձակելու։ Օր պիտի գայ որ մահը բարիք մը, օրհնութիւն մը պիտի ըլլայ փոխանակ չարիքներու մեծագոյնը անէծքներու սոսկալագոյնը ըլլալու. մարդ պիտի ցանկայ անոր փոխանակ անկէ սարսափելու։ Բայց որպէսզի մահը այս վերջի յատկութիւնները ընդունայ պէտք է որ մարդ իր կեանքի ամբողջ շրջանը բոլորէ, ու իր պարտականութիւնները կատարած, իր օրը երկայն ըրած ըլլալու գոհունակութեամբը ցանկայ մահուան, ինչպէս ամբողջ օրը աշխատող մէկը կը ցանկայ քունին։

Գիտութիւնը արդէն մէկէ աւելի պարագաներու մէջ յաղթած է տարաժամ մահուան։ Շատ մը հիւանդութիւններ իրենց մահացու ընութիւնը կորսնցուցած են։ Եւ սակայն տակաւին շատ բան կայ ընելիք։

Ինչո՞ւ ներքին ջերմութեան չափազանց բարձրացումը մահ կը պատճառէ. ահա հարցում մը, որուն յաջողութեամբ կը պատասխանեն ՄՄ. Հալիպըրթըն եւ Մօթ։ Գերջերմութեան (hypershermie) պատճառած մահուան մեքենականութեան մէջ կը մտնենք։

Գերջերմութիւնը ստնաւորներուն եւ թռչուններուն վրայ տեղի կունենայ միայն. որովհետեւ այս կենդանիներուն ներքին ջերմութիւնը հաստատուն աստիճան մ'ունի, ասոր համար անոնք տաք արիւն կը կոչուին. մինչդեռ մնացեալ կենդանիներուն մէջ ջերմութիւնը արտաքին միջավայրին հետ կը փոխուի, պաղարիւն կենդանիներ են անոնք։

Իրաւ է որ տաքարիւն կոչուած կենդանիներուն վրայ ջերմութիւնը ամեն տեղ միեւնոյնը չէ. այսպէս մարմնոյն երեսին վրայ ջերմութիւնը մեծ փոփոխութիւններ կը կրէ, բայց ներքին մասերուն տաքութիւնը հիանալի կերպով հաստատուն կը մնայ։ Մարդուն համար այդ ջերմութիւնը, բերանէն առնուած, 37 աստիճանի մօտերն է։ Ձմեռուան ամենասաստիկ ցուրտերուն ինչպէս եւ ամառուան ամենասաստիկ տաքերուն, առողջ մէկու մը ներքին ջերմութիւնը միշտ գրեթէ 37 աստիճանի կըլլայ։

Կան սակայն պատճառներ որոնք կը խանգարեն մեր ներքին ջերմութիւնը կանոնաւորող միջոցները։ Կիզիչ արեւուն տակ սաստիկ աշխատանքները, օրինակի համար, ներքին ջերմութիւնը կը բարձրացնեն, ինչ որ յաճախ ծանր խանգարութիւններու, երբեմն իսկ մահուան

պատճառ կըլլայ։ Արեւահար կամ արեւազարկ ըլլալու պարագան է այս։ Դրեթէ ամէն տարի, մանաւանդ ամառնային մեծ զօրաշարժերու պահուն, բազմաթիւ մահեր կը պատահին արեւահարութենէ։

Միքրոբներու արտադրած թոյնը սակայն մեր ներքին ջերմութիւնը բարձրացնելու զօրաւոր միջոցն է, որովհետեւ այդ թոյնը կը խանգարէ հիմնապէս անոր ինքնականոնաւորումը։ Եւ արդարեւ միքրոբային հիւանդութիւններու յատկանիշն է տենդը. ներքին ջերմութիւնը կը բարձրանայ 42 աստիճանի, երբեմն ալ նոյն իսկ 44ի առանց մահուան գալուն։ Այս վերջին պարագան շատ հազուադէպ է. ընդհանրապէս 42 աստիճանէն աւելին մահացու է։

Ուրեմն արեւահարութեան ինչպէս նաեւ սաստիկ տենդերուն մէջ ջերմութեան աստիճանին բարձրացումն է պատճառ մահուան։ Ի՞նչ կը պատահի, տեսնենք։

Առնենք քիչ մը խոհանոցի աղ ու լուծենք հարիւր մաս ջուրի մէջ, այս աղջուրին մէջ դըրորենք ընտանի կենդանիներուն մէկուն ուղեղը։ Երբ քամոցէ մը անցնենք այս խիւսը, պիտի ունենանք կլօպիւլին կոչուած նիւթով հարուստ հեղուկ մը. բջիջներուն կազմիչ գըլխաւոր տարրերէն մէկն է. հաւկթի սպիտակուցին նման մարմին մը։ Տաքցուցէք ձեր ձեռք բերած հեղուկը 47 աստիճան, կամ երկար ատեն 42 աստիճան. եւ ահա կլօպիւլինը պիտի թանձրանայ, մածնու, ինչպէս որ հաւկթին ճերմկուցը ջերմութեան ազդեցութեան տակ կը բարձրանայ։ Անկարելի է այլ եւս այդ թանձրացած կլօպիւլինը լուծել աղջուրին մէջ. ըսել է թէ այն իր ֆիզիքական յատկութիւններուն մէջ փոփոխութիւն կրած է։

Միեւնոյնը կը պատահի արեւահար կամ սաստիկ ջերմէ բռնուողներուն, որոնց բջիջներուն կլօպիւլինը կը թանձրանայ երկարատեւ 42 աստիճան եւ աւելի ջերմութեան տակ. այնպէս որ եթէ արեւահարութենէ մեռած կենդանիի մը ուղեղը սորբել փորձենք վերոյիշեալ կերպով պատրաստուած աղջուրին մէջ, քամելէ վերջ ձեռք բերուած հեղուկը կլօպիւլին պիտի չը պարունակէ։

Այսպէս ուրեմն բջիջները, իրենց ներքին կազմութեան մէջ փոփոխութիւններ կրելով, անկարող կըլլան իրենց պաշտօնը կատարելու, ու մեռնին կը դադրին։

Յուսալի է որ դադրի ուսումնասիրութիւնը, դադարին առջեւն առնելու եւ կամ դադարէն վերջն ալ մեռնան նորէն շարժման մէջ դնելու կարելիութեան առաջնորդէ։

ԻՓՍ

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Կիրակի օրը ինէրկայութեան երկու կողմի ազգականաց և բարեկամաց տեղի ունեցաւ Նշանախօսութիւնը՝ բարեգործական որճարանի արդի վարիչ Տիար Միսաք Սարգիսեան (Այրասեանի՝) ընդ. Օրիորդ Սրբուհի Յ. Տէյիրմէնճեանի, որ իր դաստիարակութիւնը ու զարգացումը ստացած է տեղական Անգլիական վարժարաններու մէջ։

Տէր Մամբրէ քահանայ կը նախագահէր հանդիսին, իր շուրջը ունենալով եկեղեցւոյ պաշտօնեաներ։

Մեր շնորհաւորութիւնները։

ՄԵԾԱԳՈՅՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

Ընթերցողներս հիմա պիտի կարծեն թէ Անկլօ — Թրանսվալեան անցեալ տարուան պատերազմին իբր եզրակացութիւն, տարուած՝ յաղթանակին վրայ պիտի խօսիմ, և կամ՝ Սերպիական գահուն վրայ Բիէր Գարաժորժէվիչը բազմած տեսնելու համար անոր մարդոցը սարքած դաւադրութեան արգիւնքին վրայ։

Իմ նիւթս առնչմէ ոչ մին է և ոչ միւսը, այսպիսի դէպքեր յաճախ տեղի կունենան մեզի անմատչելի և բարձրագոյն կոչուած այնպիսի հեռաւոր շրջանակներու մէջ, ուրկէ մեզի հասած սայդ թէ անիրաւ լուրերուն մեծ հաւատացեալի մը երկիւղածութեամբը հետեւելէ անդին ուրիշ բան ընել չ՚մնար մեզի. մեզմէ շատերուն՝ որոնք հակառակ օրուան քաղաքակրթութիւններովը ղեկավարուող լարուած հնազանդութիւնը ցոյց տալերնուն, համբաւաւոր տղեկներու հետ բաղդատուելու ամէն առաւելութիւններովը օժտուած են։

Արդ ուրեմն ի՞նչ է պիտի հարցնէք մեծագոյն յաղթանակը. «Արաքս» Նուագախմբին տարած յաղթանակն է պիտի պատասխանեմ ձեզի. որչափ ալ ան՝ տարուած ըլլայ կառավարական շրջանակներէ շատ վար խումբ մը գեղ անփորձ երիտասարդներու ջանասիրութեանը շնորհիւ։

Պէտք է ընդունինք թէ՝ «յաղթանակի մը» սահմանները որչափ անձուկ ըլլան, նոյնչափ անոր արժէքը կը բարձրանայ, կը վերանայ և երբ օրինակ կրնայ ծառայել այնպիսի հաստատութեանց, որոնք իրենց առատ ու ազատ միջոցներովը միշտ անճրկած մնալու սահմանուած են։

«Արաքս» Նուագախմբին յաղթանակը երբ օրինակ չներկայացնելու պատճառ մը չենք տեսներ բարեբաղդաբար. որովհետեւ ինչպէս տեսան Կիրակի երեկոյ Շարա Ապտ իւլ Ազիզի թատրոնը գիմողները, խմբին կազմակերպած ներկայացումը ամենակատարեալ յաջողութիւն մը եղաւ կրկին տեսակէտներով։

Մինչեւ ցարդ՝ երբ հայերու կողմէ կազմակերպուած ներկայացման մը մասին կը խօսուէր, աններելի թերութիւններու հանդիսատեսը լինելու գաղափարը կը պաշարէր մտքերը. «Արաքս»ին ներկայացումը սակայն խզպաւ կը ջրէ և կանհետացնէ այդ տիրող գաղափարին յոռի ազդեցութիւնը, եւ շատերու մտածել կուտայ թէ՝ հայերն ալ կրնան, լաւ և յաջողակ ըլլալ գիտեն, երբ լաւագոյն բան մը ընելու առաջադրութեամբ ճամբայ կելլեն։

Պէշիկթաշլեանի հեղինակած «Կռանակ» ողբերգութեան մասին բառ մը իսկ ըսել աւելորդ կը նկատենք, անոր հեղինակին անունը ամենէն լաւագոյն յանձնարարականն է։ Դալով այդ ներկայացման դերակատարներուն, վստահութեամբ կրնանք ըսել թէ՝ Շարա Ապտ իւլ Ազիզի թատրոնը՝ մինչեւ ցարդ ամենէն առաջին անգամն էր որ հայկական յաջողութիւն մը կը տեսնէր։

Դերակատարներէն Պ. Սմբատ Թէքէեան որ «Կռանակի» դերը կը կատարէր, արուեստագիտի անգտանելի յատկութիւններ կը փայլեցնէր իր վրան. մեղք որ Եգիպտահայուն թատերական ապարէզը իրեն բան մը չը խոստանար։ Սիրունեան՝ Ներսէսի, Գալֆաեան՝ Վահան Ամատունիի. Գրիգորեան՝ Զաւէնի, Պ. Երուանդ՝ Ծերունի դաստիարակի դերերը կատարեալ յաջողութեամբ ներկայացուցին։ Ամենէն աւելի աչքի զարնող թերութիւն մը, որ Հայ դերասանները դրեթէ մշտօրէն ըրած են, իր բացակայութեամբը կը փայլէր հոս. դերը գոց չ՚ընելու թերութիւնն է այդ։ «Արաքս» Նուագախումբը այդ մասին շատ բաղդաւոր է պիտի ըսենք։

Նուագածութեան մասը որ թատրոնին ջիղն էր, չենք կրնար ըսել թէ ներկայացման ունեցած յաջողութենէն քայլ մը խիկ ետ մնաց։ Պ. Բուրդի՝ հակառա՛կ օտար մը ըլլալուն, Հայկական երգերուն հայէ մը աւելի հասկացողութեամբ կ՚առաջնորդէր։

«Արաքս» Նուագախմբին տարեկան քննութիւնն էր որ հրապարակաւ տեղի կունենար և այս քննութիւնը չենք կրնար ուէէ վարժարանական քննութեան հետ բաղդատել, որովհետեւ հոն ուսուցիչները միայն ներկայ կըլլան, իսկ հոս՝ Գահիրէի հայերուն կէսէն աւելին ներկայ էր։

«Արաքս» Նուագախումբը շատ յաջող քննութիւն մը տուաւ՝ նիչերու քաջալերին և մրցանակներու առաջինին արժանի։ Իրեն աշխատասիրութիւնը Պ. Բուրդիի ջանքերուն միացած՝ հրաշքներ գործած էր և այս բանին կենդանի վկաներ են ներկաներու ապառնդոստ ծափահարութիւնները և տանց միացած սրահը թնդացնող կեցցէ՜ի աղաղակները։

Մեծագոյն յաղթանակն էր որ տարաւ «Արաքս» Նուագախումբը իր այս ներկայացումով՝ կը շնորհաւորենք զիրենք և կըսպասենք որ տակաւին այս կարգի ուրիշ ներկայացումներով կենդանութիւն տան թէ՛ հայ բեմին՝ որ դժբաղդաբար ցարդ անկենդան վիճակ մը ունէր, և թէ՛ այդ առիթով ցոյց տան մեզի իրենց նորանոր յառաջդիմութիւնները։

ԱՐԴՈՍ

ԴԱՍԱՏՈՒ ԿՈՒԶՈՒԻ

Ֆրանսերէն աւանդելու համար այցելու դասատուի մը պէտքը կայ, որ քաջ գիտնայ նաեւ Հայերէն լեզուն. դիմել «Արշալոյս»ի Տնօրէնութեան։

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻՔ

Նշանաւոր դրագէտի մը սպասուհին անոր գրասենեակը կը վաղէ տէր իմ, տունը բռնկեցաւ ըսելով։

— Գնա՛ տիկինին իմացուր. գիտես որ ես տան գործերով չեմ զբաղիր։

*
* *

Յանդուգն գողութեան յանցանքով ամբաստանուած անձի մը։

Դատաւորը. — ամբաստանեա՛լ, ի՞նչպէս պիտի արդարացնես ինքզինքդ. չորս վկայ կը հաստատեն այդ ըրածդ գողութիւնդ տեսած ըլլալնին։

— Տէր դատաւոր, ես ալ չորս հազար վկայ կրնամ բերել որ բնաւ տեսած չեն։

*
* *

— Տիկին մը իր նախկին սպասուհին ճամբան տեսնելով՝ կ՚ըսէ։

— Մարիա՛մ, կը յուսամ թէ հիմայ աւելի բարձր ամսականով կ՚աշխատիս այնպէս չէ՞։

— Ո՛չ, տիկի՛ն, հիմայ առանց սակի կ՚աշխատիմ, հիմայ ... ամուսնացայ ...։

*
* *

Երկաթուղիի մէջ, ծխող մը.

— Ներողութիւն տիկին, կարծեմ ծըխախոտին հոտը ձեզ անհանգիստ կ՚ընէ։

Տիկինին փոքրիկ մանկիկը կը պատասխանէ.

— Ո՛չ, պարոն, մայրիկս ալ կը ծխէ։

*
* *

— Սիրելի ամուսինս. ի՞նչ նուէր պիտի տաս ինծի այս տարի անուանս տօնախմբութեան առթիւ.

— Ոչինչ ... ոչինչ։

— Ինչո՞ւ կ՚ըսես։

— Անշուշտ ... որովհետեւ չեմ ուզեր այդպէսով յիշեցնել քեզի թէ՝ ... տարի մը աւելի ծերացած ես։

*
* *

Այր և կին գլուխնին սաստիկ տաքցած կը վիճէին, իրենց դրացի եղող չար խաբան կին մը գալով, հարցուց թէ ի՞նչ է ձեր վէճին պատճառը. տիկինը արտասուելով.

— Ի՞նչ պիտի ըլլայ. սպասուհին ... ինէ ... աւելի ... գեղեցիկ ... ըլլա՛ն է.։

ՍԱՐԳԻՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
(Դէրճակ)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԷՋ

Սօֆիայէն Օգոստոս 31 թուականաւ կը տեղեկացնեն թէ Անգլիական հիւպատոսա-

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ

(8)

ՍԵՒ ԱԴԱՄԱՆԴԸ

Հեղինակ ԲԻԷՌ ՍԱԼ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ե.

ՆԱՄԱԿԸ

— Ա՛յնպէս կ՚ենթադրենք։

Իզապէլ ձեռքը վերցուց եւ հանդիսաւոր շեշտով մը ըսաւ։

— Կ՚երդնում սիրոյս վրայ, որ ճիշդ սասր նման ադամանդ մը տեսայ Մարսիալ Տէրօշի մատանիին վրայ։

— Անկարելի է, գոչեցին Տիտիէ եւ Տիկին Բարթըրէ միասին։

Զարմացութիւնը ըսի։

— Լաւ խորհեցէք, տիկին, ըսաւ Պ. տը Պօլիէօ, ձեր ամբաստանութիւնը այնքան ծանր է որ ...։

— Չեմ ամբաստաներ, պատասխանեց Իզապէլ, գիտցածս կ՚ըսեմ կոր, կարելի է որ խորհրդաւոր գաղտնիք մը կայ այդ բանին մէջ, բայց դուք ալ յիշեցէք հօրաքոյր։ Անշուշտ այդ մատանին դուք ալ տեսած էք, միշտ Մարսիալի մատն էր։

— Իրաւ է, թօթուեց տիկին Բարթըրէ, քարը տեսնելով, բայց ի՞նչպէս ընդունինք այդ պիսի բան մը. ո՛չ ո՛չ. խենդութիւն է սակայ պարզապէս։ Առանց պատճառի այսպէս ոճիրներ չեն գործուիր, Մարսիալ Տէրօշ իր եղբօրը համար ինքզինքը զոհած է. Իզապէլ կը սխալիս կոր այդ մասին. Մարսիալ պիտի չանայ անտարակոյս եւ պիտի տեսնես որ մատանին վրան պիտի ըլլայ. պարզ զուգադիպութիւն մըն է տիկին, լաւ խորհէ։

— Ո՛հ, ո՛րքան երջանիկ պիտի ըլլայի եթէ խաբուած ըլլայի, բայց գեռ երէկ այդ ադամանդը մատին վրայ տեսայ, երբոր ամարը ստորագրեց։

— Խորհէ՛ որ Իզապէլս. քու երջանկութիւնդ պատրաստողը ան էր, ըսաւ տիկին Բարթըրէ։

— Երջանկութիւն մը որուն ներկայ դըժնութիւնը չալեց, քանի որ երէկ մեկնեցաւ ...։ Ինչո՞ւ կըսես որ խորհրդածե՛մ, կը մտածեմ կոր ժամերէ ի վեր, լաւ կը յիշեմ եւ կը վախնամ թէ ահաւոր բան մը գուշակած չըլլամ։

— Ցաւը քեզի անարդար կը դարձնէ, Իզապէլ, կը համարձակի՞ս այդպէս խօսիլ այն եղբօրը համար որ այնքան կը սիրէր քեզի։

— Թերեւս խիստ շատ կը սիրէր զիս ... մըրմնջեց Իզապէլ խուլ ձայնով մը։

Այդ վայրկենին Իզապէլ կը յիշէր Մարսիալի յուզումը երբոր ձեռքը կը տեսնէր միշտ, կը յիշէր անոր շրթունքներուն ջերմութիւնը երբ ձեռքը կը համբուրէր. դեռ երէկ երբոր մնաս բարովի համար թեւերուն մէջ սեղմեր էր զինքը։ Իզապէլ զգացած էր անոր տենդոտ վիճակը։ Մարսիալ այնպիսի նայուածք մը նետեր էր վրան որ Իզապէլ յանկարծական վախ մը զգացած էր։

Իզապէլի խօսքերէն յետոյ բուռական երկար լռութիւն մը տիրեց։ Հարցաքննիչ դատաւորը տակաւին կ՚սպասէր, նոր յայտնութիւններ ընելու յուսով։ Տիկին Բարթըրէ իր դէմքը ձեռքերովը ծածկած էր, իսկ Իզապէլ իր խոժոռ աչքերը յառած էր Ֆէրնանի վէրքին վրայ։ Դալով Տիտիէին՝ սա իր պաղարիւնութիւնը այնպէս կը պահէր, որ ո՛ եւ է յուզում իր դէմքը չէր վրդովէր։

Այս պահուն ներկաներու ականջին վէճի մը աղմուկը հասաւ։

— Ձեզի ըսի որ պէ՛տք է տեսնիմ, կը պոռար խոշոր ձայն մը։

Պահապանը կը պատասխանէր անոր։

— Բայց, պարո՛ն, անկարելի է. ներսը արդարութեան պաշտօնեաներ կան։

Տիտիէ ճանչնալով Պ. Լարաինուսի ձայնը, ըսաւ։

— Սախկս մեր բարեկամներէն մէկն է, որ երէկ հոս կը գտնուէր։

— Այդ պարագային, հրամայեց Պ. տը Պօլիէօ, թողէք որ գայ։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՄԷՋ

Պ. Կիյեօմ Լարտինուս յառաջացաւ շընչասպառ վիճակի մը մէջ եւ ամէնքն ալ բարեւեց փառայեղ շարժումով մը։

— Պահնորդը սարպեցի ըսաւ՝ որովհետեւ ձեզի ըսելիքներ ունէի ... եւ պահով էի թէ արդարութեան պաշտօնեաները այս առաւօտ հոս պիտի ըլլան։ Այնչափ վստահ չեմ թէ՝ իմ հաղորդելիքս ձեզի օգտակար պիտի ըլլայ, բայց, տէ՛ր հարցաքննիչ դատաւոր, կրկնեց խոնարհաբերելով Պ. տը Պօլիէօի առջեւ, ինծի կը թըւի թէ՝ սախկս պիտի կրնայ ձեզի օգնել, առեղծուածին կնճիռները լուծելու համար։

— Այո՛, պարո՛ն, խօսեցէ՛ք։

— Ահա իրողութիւնը. ես Կիյեօմ Լարտինուս կը կոչուիմ. Սէն Մարթէնի փողոցին թիւ 122ը, տանիքի վաճառական. Այրի տիկին Շանթօվէրի հետ ամուսնացած եմ որ զաւակ մը ունէր ... հիմա այնպէս պիտի ենթադրէ թէ՝ խնդրոյն հետ վերաբերութիւն չ՚ունեցող իրողութեան մը վրայ կը խօսիմ. սակայն պիտի տեսնէք միեւնոյն ատեն թէ՝ այս ամէնը ի՞նչպէս իրարու հետ կապակցութիւն ունին ...։

Քիչ մը հանդչելէ յետոյ — որովհետեւ յուզումի եւ յոգնութեան չէր կարող տոկալ — յարեց։

— Այս տղան յոռի վարմանց մէջ գտնուելուն համար Ամերիկայ ղրկեցի, քովէս հեռացնելու նպատակաւ. երիտասարդներուն հետ քիչ մը խիստ վարուիլ պէտք է։

Յ. ՓԷՄՊԷՃԵԱՆ եւ Ընկ.
ԳԱՀԻՐԷ (ԵԳԻՊՏՈՍ)

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԾԽԱԽՈՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ՍԻԿԱՐԷԹՆԵՐՈՒ
Յատկապէս պատրաստուած ձեռաշէն սիկարէթներ
ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ԳԼԽԱՒՈՐ ՄԹԵՐԱՆՔ — ՀԻՆ ԶԱՊԹԻԵՅԻ ԴԻՄԱՑ
Հեռագրական Հասցէ՝ — ՓԷՄՊԷՃԵԱՆ. Թելեֆոն՝ Թիւ 689. Նամակատուփ՝ Թիւ 129

բանի շէնքին տակ տինամիթի ռումբեր գտնուած են։

Այս լուրը սակայն բացարձակապէս կը հերքուի։

* * *

Կ. Պոլսէն միեւնոյն Թուականաւ կը ծանուցանեն նաեւ թէ դիւանագիտական շրջանակներու մէջ մեծ վրդովմունքով կը դիտուին եղած շարժումները։

Պուլկարիոյ եւ Սերպիոյ կողմէ առնուելիք նոր քայլ մը աւելի եւս մտքերը կը չարչարէ, որովհետեւ ասոնց զինուորական ուժերը լաւ կազմակերպուած վիճակի մէջ են։

* * *

Բ. Դրան Ագրիանուպոլսէն ստացած լուրերն ալ շատ վրդովիչ են։ Անապահովութիւնը կը տիրէ քաղաքին մէջ, մայրաքաղաքին այնչափ մօտ ըլլալով հանդերձ։

Սուլթանը հրամայած է որ Պոլսոյ ուժերը պաշտպանողական վիճակի մէջ դրուին եւ նոր օգնաժողքերը Ագրիանուպոլիս ղրկուին։

ՏԵՂԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՐԴԵԶԵԱՆ ՀՈՐԵՐԸ

Կառավարութիւնը անցեալ շաբթու ջուրի ընկերութեան տասը հազար ոսկի կանխավճար մը ըրաւ, Արդեզեան հորերու բացման ծախսուցը համար։

Նոյնչափ գումար մ'ալ առաջիկայ հոկտեմբերի սկիզբները պիտի վճարէ։

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Տր. Պրոսսր, որուն ծանր հիւանդութիւնը ասկէ առաջ ծանուցինք, կատարելապէս ապաքինելով, վաղը Եւրոպա կը մեկնի մէկ ու կէս ամսոյ համար։

ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ

Բոր-սայիտի թերթերը կը ծանուցանեն թէ Եւրոպայի զբօսաշրջիկներու խումբ մը հասած է հոն, որ Գահիրէ ալ պիտի այցելէ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Նիս 28 Օգոստոս. — Ամերիկեան նաւատորմիղը Պէյրութ մեկնեցաւ։

Ուաշինկթըն 28 Օգոս. — Պ. Րուզվէլթ հրամայեց Միջերկրականի Եւրոպական նաւատորմիղին, որ անմիջապէս Պէյրութ երթայ։

Ուաշինկթըն 28 Օգոս. — Պէյրութի Ամերիկեան Միսիոնարաց Գոլէժին հրկիզման փորձը, Միացեալ Նահանգաց յուզումը բազմապատկեց, որ արդէն շատ գրգռուած էր Պէյրութի փոխ-հիւպատոսին սպանման վրայ։ Նաւատորմիղը այս գիշեր Վիլֆրանշի նաւահանգիստէն կը մեկնի։

Լոնտրա 28 Օգոս. — Արդի կարգադրութեանց նայելով, թագաւորը Քոբէնհակի մէջ Քրիստիան թագաւորին քով Զարին հետ պիտի տեսակցի Սեպտեմբեր ամսոյ կիսուն։

Հռոմ 28 Օգոս. Բեռնաբարձ եւ զինուորական կառախումբերը Վիտինի մէջ ընդհարում մը ունեցան։ Ինը զօրքեր մեռան եւ 80 ալ վիրաւորուեցան։

Ուաշինկթըն 29 Օգոս. — Պէյրութ մեկնելու համար Ամերիկեան նաւատորմիղին տրուած հրամանը ետ առնուած չէ։

Վիեննա 31 Օգոս. — Եդուարդ էրդ. հասաւ. խանդավառ ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ։

Լոնտրա 31 Օգոս. — Անգլիայէն եկող Հնդկական նամակակառքը Դրէյլի մէջ այրեցաւ։ 35 ծրարներ ոչնչացան եւ 35 ծրարներ ալ՝ որոնք յագիրներ կը պարունակէին, վնասուեցան։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Ինչպէս գիտեն մեր ընթերցողները, ներկայ Օգոստոս ամսոյ սկիզբէն սկսած է «ԱՐՇԱԼՈՅՍ» ի Հինգերորդ տարեշրջանը եւ հետեւաբար բաժանորդագրութեանց գանձումները։

Ուստի իրենց պարտաճանաչութեամբը մեզի արդէն ծանօթ բաժանորդներէ կը խնդրենք որ փութացնեն իրենց Հինգերորդ շրջանի բաժնեգինները, դիւրացնելու համար օրը օրին մեզի ներկայացող նիւթական դժուարութիւնները։

ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ԹԵՐԹՕՆԸ

Տիար Վահէ Ճերրահեան իր զբաղմանց պատճառաւ չ'կրնալով շարունակել «Սեւ Ադամանդը» թերթօնին մնացորդը, առաջիկայ թիւէն սկսեալ անոր թարգմանութիւնը ընել անձնուիրաբար յանձն առած է Պ. ՎՐՈՅՐ, եւ ապահով ենք թէ մեր ընթերցողները յանհունս գոհ պիտի մնան անոր խնամեալ եւ յաջողակ թարգմանութիւնը կարդալով։

«Տղաս քանի մը տարիէ ի վեր Պրազիլիա կը գտնուէր եւ ես չեմ գիտեր թէ ի՛նչ կընէր հոն որովհետեւ ինծի հետ հաղորդակցութեան մէջ չէր, այլ նախընտրած էր թղթակցիլ Տէրօչ եղբարց հետ, որոնցմէ անդրանիկին բարեկամն էր Վէրսայլի Լիսէին մէջ աշակերտակցած ըլլալուն համար։

«Արդ՝ այս տասնօրեան թղթաբերը բանալու ատեն Փրանսայէն Ռիօ տը Ժանէյրօ զաւակիս հասցէին ուղղուած նամակ մը գտայ, որ Ռիօ-տը-Ժանէյրօի թղթատունէն վերադարձուած էր ի Բարիզ։ Ասկէ հետեւցուցի թէ զաւակս Պրազիլիայէն մեկնած էր եւ երեք չորս օրէն քովս պիտի հասնէր... ու ես զայն ընդունելու պատրաստութիւններ տեսնելու վրայ եմ. բայց խնդիրը այդ չէ. ես ըսել կուզեմ թէ՝ երբ մարդ երջանկութիւնը կունենայ իմ զաւակիս պէս սատանակ մէկուն ներկայութիւնը վայելել, շատ աւելի իրաւունք ունի անոր թղթակցութիւններովը հետաքրքրուիլ, մանաւանդ ա՛յն պահուն, երբ անիկայ սաստիկ թոյլտուութիւն խնդրելու Բարիզ կը հասնի։

«Բացի՛ ուրիշ անոր նամակը «ահա ինչ որ արդարութիւնը կրնայ չահաղրդուել» վասնզի այդ նամակը Ֆէրնան Տէրօչի եղբօրը կողմէ իմ զաւակիս ուղղուած էր եւ ահաւասիկ։»

Պ. տը Պօլիէօ՝ Լարաինուսի դէպի իրեն երկնցուցած նամակը առաւ, որուն բովանդակութիւնը հետեւեալն էր։

Սիրելի Տանիէ՛լ.

Այս տողերը կարդալով սիրտդ տակնուվրայ պիտի ըլլայ։ Աններեւակայելի դժբաղդութիւններ կը հասնին մեզի. այնչափ աններեւակայելի՝ որ քանի մը ամիսներէ հետէ՝ կարծես թէ անուրջներու մէջ կապրիմ։ Ահաւասիկ բոլոր մանրամասնութիւնները։ Նախ՝ Քարթըրէ ընտանիքին հետ հաշտուած ենք. յետոյ Ֆէրնան պիտի ամուսնանայ Օրիորդ Իզապէլ Ֆլէչիէյէի հետ, որ Տիկին Քարթըրէի եղբօր դուստրն է. եւ երրորդ՝ մեր պզտիկ գործատեղին Ֆէրնանի թողլով ես միայն անոնց ամուսնութեանը ներկայ պիտի գտնուիմ ու անմիջապէս նաւ նստելով քովդ պիտի գամ։ Եւ եթէ կուզես հասկնալ թէ ինչ հրաշքով այս ամեն յեղաշրջումները կատարուեցան, քեզի միայն մէկ բառով պիտի պատասխանեմ. «Սիրո՛վ։»

«Ինքզինքս բացատրելու մէջ ո՛րչափ անճարակ եմ. որովհետեւ քեզի պատճառները ըսելէ յառաջ, արդիւնքի մասին խօսեցայ եւ թերեւս աւելի լաւ պիտի ընեմ եթէ հոն կանգ առնեմ. սակայն քաջութիւնը չունիմ իմ գաղտնիքս պահելու եւ պէտք է որ զայն մէկուն վստահիմ եւ այս մէկը ուրիշ մը չ'կրնար ըլլալ եթէ ոչ դուն, իմ եղբայրս դեռ ասոնցմէ անդեկութիւն չունի եւ պէտք է որ մինչ անտեղեակ մնայ. այժմ խրախուսութիւնները իրենց սկզբնաւորութենէն կ'սկսիմ պատմել։»

(Շարունակելի)

ԶԻԿԶԱԿ ՏՈՂԵՐ

ՔՈՒԼԻՍՆԵՐԷՆ ՆԵՐՍ

ԿԱՏԱԿԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

Bonjour messieurs, boujour seigneur, mon excellence Con frère
Comment ça va, հանի Պօղոս Ներսէ պիզիմ գանվէլէր.
Ջէյէք տօսթում, Օ՛ սէլամէթ, ղէյէք, ալլահ էրէֆազազ,
Ջան խաէրիմ թէրէքքիլէր, արթը պիր վերջ պուլաճագ.
Mais bien sur սակայն խնդրեմ, քիչ մը եաքի թող ձգեն,
Ու զպրոցի խնդիրները օրակարգի անցունեն.
Այսօր պէտք է ալ վերջնական լուծում մը տալ հարցերուն,
Ջի այս անմիտ պարոնները փորձանք եղան մեր գլխուն.
Բողոքագիր, Նամակ, պատճէն, սեղանին քով կը շարուին,
Խնդրեմ տիարք, ալ քննեցէք, որ տէֆ ըլլան, կամ քաշուին.
Խամա. Պօղո՛ս, ինտահլինա, իլ խավակաթ չուայյէ,
Կէօրինիչլէ, ազ վաղթըմըզ, սարֆ օլաճագ պէյհուտէ.
Հա ֆիքրիմէ էյի տիւշտի, տէր Նախագահ սըրալան,
Պու կիւն մէվճուտ օլմայաճագ, սէպէպլէրլէ զանազան.
Տիմէք արթը պաշլայալըմ. հէ՛ այնպէս չէ՞ կարծիքնիդ,
Քանզի ժամը հինգը անցաւ, ատեն չ'կայ խօսելիք.
Մեքթուպլարը սէն խիթէրսէն, աչ քարաւուզար էֆէնտի,
Պիր ան էվվէլ պիթիրէլիմ. անլէն, սահլէն հապիպի.
Ջէյէք mon cher, mais ou etes vous թամ պիր սաաթ պէքլէտիմ,
Գարուլարա պազա պազա, ալ գարարտը կէօզլէրիմ.
O տիյնէյին, c'est important, սիզսէ mon bey մին փատլագ,
Ղայրը, պունը պիր ան էվվէլ պիթիրմէլի տիր մութլագ.
Գալով միւսին կը կարծեմ թէ՝ մենք ալ չափը անցուցինք,
Սպասելով՝ խեղճ այրիին հոգին բերնէն հանեցինք.
Թօըընկ՛... Թօըընկ՛... կէյ պուրայա, չու իչէրքի տօլապտան,
Մայր տօմարը ալ տա կէթիր, տըզգաթ պիր չէյ դըրմատան.
Շու հանիյա սոլայյատակ նա՞սըլ, տահա պի՞թմէտի,
Ջիւնքի արթը էհալինին թահամմիւլիւ թիւքէնտի.
Ամէլ մաարուֆ, իպատտյինա, փարխէթ վարա, տէվայա,
Շու պէնալէրի, հըֆզ խաէլիմ, սօնրա ուչար հավայա.
Է տօղրուսը պու հէր սաաթ, հոգաբարձու, վարժուհի,
Խնդիրնիի տիյնէյէրէք, պաշըմ մէքթէպ քէսիլտի.
Հէյէ տուրըն, պիր ազ սապր էթ, գահվէմիզի իչէլիմ,
Օնտան սօնրա, մէքթէպլէրին խնդիրինէ կէչէլիմ.

* * *

Երբ ալ սուրճին շոգիները, սիկարէթի ծուխին հետ,
Ցուցիկ յուշիկ կ'օլորուէին, գէպի ձեղուն առ յաւէտ.
Մէյ մըն ալ նայիս, բարապանը, բարձրահասակ, սիգաճեմ,
Երեւցաւ խնկարկուից, զոյգի մը հետ բարեգէմ,
Bonjour messieurs, O bon soir, prenez une chaise par ici,
Ճաշակեցուք խաղաղութեամբ զօմբլէմանըն էյիսի,
Ի՞նչ է տեսնենք, գարձեալ ի՞նչ կայ, մօն չէռ, պիլմէմ նէ տիր պու.
Եթէ կ'ուզէք նէ՝ չիտակը, je ne comprends pas du tout,
Եկող գացող հոգաբարձուն, վարժուհիի խնդիրով,
Գլուխ չանեւ ուսուլին մը կ'ելլայ կ'երթայ միւսին քով.
Ճանըմ պրադ չիմտի օնը, չու մէքթուպը տէվամ էթ,
Սա տետրակը՝ տէր քարաուզար, խնդրեմ ինծի տուր քովէզ.
Quel heure est-il. je vous prie, կարծեմ կրնամ ալ մեկնիլ,
O revoir mon bey տօսթում էհ je vous laisse tranquille.
Պաշըն սաաթ ալթը օլտու, պիր որոշում վէրմէտիք,
Նէ տիր Ֆիքրին սէօյլէ, մօն չէռ, վա՞ր մը պուշղուն պիր խնդիրք.
Ջիրա սաաթ թամ եէտի՛ պիր իչի՛ վար տօրուրի,
Պէն կիտէյիմ արթը հէ՞մի, սիզ տիւզէլթին իշլէրի.

* * *

Մնաք բարով ու պօն սուար էտտա ալլահ ու մուսաագ,
Տէվլէթ իլէ, կէօրիչէլիմ, կինէ պու յուր մին փատլագ.
Էչթ ու էնիսթ, եւ այս տեսակ ճոխ ճոխ բառեր սնամէջ,
Բազմալեզու ժողովականք չայլէին իրենց մէջ.
Իսկ ես այլուծ լեզուներու այս բազմազան լոգանքէն,
Այնտեղ կանգնած խեղճ ուղեղս չարչարէի խորհելէն.
Յանկարծ գտայ, ո՛վ փառք գիտ, մինչեւ կէս մէջքս ծածկայ,
Գալինիքթա... պօնսուէռա... տիարք ըսի մեկնեցայ։

30 Օգոստ. 1903 — ԱՐՏԱՇԷՍ ՄՍՐԼԵԱՆ

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐ ԲԵԹՐԻ ԵՒ ԸՆԿ.
(Commissionnaire Expéditeur)
Պատիւ ունիմք ծանուցանել յարգոյ հասարակութեան թէ՛ Եգիպտոսի եւ Կ. Պոլսոյ միջեւ ամեն տեսակ ապրանաց յանձնարարութիւններ կ'ընդունինք գոհացուցիչ պայմաններով, սկզբունք ունենալով
ՎՍՏԱՀՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՒԱՏԱՐՄՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ
Կը յուսամք թէ՛ առեւտրով զբաղողները, որոնք միշտ պէտք կ'ունենան զանազան տեսակ ապրանքներու, զորս չեն կրնար ձեռք բերել Եգիպտոսի մէջ, պիտի յարգեն մեզ իրենց վստահութեամբ։
Դիմել առ Արմենակ Համամճեան, Շարա Մուհամմէտ Ալի. Թիւ 3–4.

ՀՐԷԱՅ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ

ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ԿԻՐԱԿԻ 30 ՕԳՈՍՏՈՍ 1903

732	3127	10982	5181	10753	1541
1887	1984	2296	2837	3031	4534
4914	5414	5464	5546	6057	6974
7159	7187	7188	7638	7743	7818
9374	10356	11012	11198	11409	11479
11717	11821	11987			

ԼԱ ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԻՒ-ԵՕՐՔԻ

ԱՇԽԱՐՀԻՍ ԷՆ ՀԶՕՐԸ ԵՒ ԷՆ ԿԱՐԵՒՈՐԸ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1843 ԻՆ

ՆԱԽԱԳԱՀ Ռ. Ա. ՄԱՔ ԳԷՕՐՏԻ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	1,981,000,000 Ֆրանք։
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ	6,946,000,000 Ֆրանք։
100 0/0 ԲԱՇԽՈՒԱԾ ՇԱՀԱԲԱԺԻՆՆԵՐ	541,000,000 Ֆրանք։

Կարելի չէ բաղդատութեան դնել ուրիշ ո եւ է ընկերութեան պայմանները ԼԱ ՄԻՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖԻ ընծայած հոյակապ առաւելութիւններուն հետ։ Բացի կեանքի բազմատեսակ ու նոյն իսկ տոկոսաւոր ապահովագրական ձեւերն, այր եւ կնոջ միանգամայն, ինչպէս նաեւ տղոց ու ցմահ եկամուտի վերաբերեալ անմրցելի ձեւեր նպաստաւոր բոլիսներ կը տրուին։ Իբրեւ զուտ փոխադարձ ու համազգային ընկերութիւն, ԼԱ ՄԻՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖԻ պայմանները ասոր գերիվեր են. վերոգրեալ թուանշանները արդէն շատ պերճախօս են։ Պէտք չէ ապահովագրուիլ առանց քննելու ԼԱ ՄԻՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖԻ շահաւէտ ու մանաւանդ անկասկածօրէն հաստատ պայմանները։

Ընդհանուր Գործակալ Եգիպտոսի, Կիպրոսի եւ Պաղեստինի — ՆԻՔՕԼԱ ՔԻՐՉԻՍ

Փոխ-Ընդհանուր Գործակալ Եգիպտոսի — ՕՀԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

16 Շարա Կալալ, (Թեվֆիքիէ) Մեյֆոնեան փասրիքայի կարգը՝ Աւստրիական Հիւպատոսարանի դէմ, Գահիրէ (Եգիպտոս)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ՝ ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ ՊԱՆՔԱՆ Է։

Շրջականներու համար ճշպատուաւոր եւ ձեռնհաս գործակալներ կը փնտռուին. Դիմել՝ փոխ-Ընդհանուր Գործակալութեան։

ՍԻՆԿԸՐ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԵՒ ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՅՑԻՉ Ժ. ՆԱՑՏԼԻՆԿԸՐ

Պավաքի փողոց. Խաչնէտարի ափփականութիւն, Պրիսթոլ Օթէլի ճիշդ դիմաց Գաֆէ Տը Լա Պուրսի կից

ՀԻՆ ԵՒ ՆՈՐ ԱՇԽԱՐՀՆԵՐՈՒ ԲՈԼՈՐ ՔԱՂԱՔՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ 6500 ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՈՒՆԻ

Աշխարհի ամենէն լաւագոյն կարի մեքենաները ՍԻՆԿԸՐՆԵՐՆ ԷՆ եւ ասոնցմէ մինչեւ ցարդ 17,000,000 ծախուած է։

400 է աւելի վկայականներով եւ մետալներով վարձատրուած, Նուաշխատարեալ մեքենաներ.

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ
ԱՌԱՋԻՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

Փարիզի 1900 ի Տիեզերական արուեստահանդիսին մէջ ստացած է։

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԲՐՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԻՔԻՆ — ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ԱՆԳՂԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ԹԱԳԱՒՈՐԱԿԱՆ ԱՐՔՈՒՆԵԱՑ

ՀԱԹԱՑԹԻՉ Ն. Բ. ԽԶԻՎԱԳԱՆ ՏԱՆ

Կեղծերէն զգուշանալ, ուշադրութիւն դարձնել իւ-քանչիւր մեքենայի վրայ ՍԻՆԿԸՐԻ յանկանշին։

ԳԻՆ ՉԱՓԱՒՈՐ

Չրի գասեր եւ Նորոգու-թիւններ, ՍԻՆԿԸՐ մեքենա-յից համար, յաճախորդաց տուներուն մէջ։

Վճարմանց դիւրութիւն

Փոխանակութիւն հիններու եւ նորոգութիւն ամեն կարգի Մեքենայից

ՍԱԽԸՆ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ

Հիմնուած 1825 ին

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	11,250,000 ՖՐ.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ	20,370,000 »
ԳԱՆՁՈՒԱԾ ԱՊԱՀՈՎԱԳԻՆ 1901 ԻՆ	15,940,000 »

ԿԵԴՐ. ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ, Էքս-լա-Շափէլ (Գերմ.)
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹ. ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ, Ֆր. Բուէլլէ
ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹ. ԳԱՀԻՐԷԻ, ՕՀԱՆԵԱՆ եւ ԸՆԿ.
16, Շարա Կալալ (Թեվֆիքիյէի) Գահիրէ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՄԱՐ	Տարեկան ղեկ. ղըշ	60
»	» Վեցամսեայ »	30
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ	Տարեկան ֆր.	20
» »	Վեցամսեայ »	10

ԿԱՆԽԻԿ

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ

1. ՏՊԱՐԱՆ Ե. ԹՈՐՈՍԵԱՆԻ. — Մանսուր բաշա, Նորակառոյց Գաֆէ տը լա Պուրսի բասաժին մէջ, Թիւ 2։

3. — ԵՂԲԱՐՔ ՉԱՄՈՒՐԵԱՆ. — Վաճառատուն ամեն տեսակ դուլպաներու, պատրաստ զօլալը շապիկներու, մետաքս եւ բարեհրա թաշկինակներու, Եւրոպական եւ տեղական կօշիկներու, բնաւիքէյի ճոխ զանազանութիւններու։ Շարա Պլօս-Պէյ Թիւ 26։ 490

4. — ՊՕՂՈՍ ԲԷՆՏԻԿԵԱՆ. — Մօավաճառ. Պէն էլ Սուրէն, ֆրէրներու գոլէժին ճիշդ դիմաց։ 301

5. — ՉԷՅԹՈՒՆՑԻ. — Չէյթունի անցեալէն եւ ներկայէն. Ա. հատորը գրեթէ սպառելու վրայ է եւ Բ. հատորն ալ հրապարակ ելած է։ Գինն է երեք ֆրանք փոխանակ 2 ու կէսի, ինչպէս որ գրքին վրայ ծանուցուած է։
Կը վաճառուի Արշալոյսի խմբագրատունը, Տեարց Կարապետ Սուքեաւեանի եւ Կարապետ Երզնկացեանի քով։

6. ԱՐԱՄ ՍՄԲԱՏ. — Ներկայացուցիչ ամեն տեսակ Եւրոպական լրագիրներու։ Ընտիր սիկարէթներ։ Նամակագրութեներու ամենաճոխ հաւաքածոներ։ Էօզպէքիյէ Բուք Օֆիսին դիմաց, Սափրիչ Նիքօլա տը Լուքայի անկիւնը։ 392 — 417.

8. Կ. Դ. ՈՒՁՈՒՆԵԱՆ. — Ելեքտրաշխարհայժ եւ Մարձագէտ. Ապտին, Շարա-Էլ-Պոսթան, Թիւ 39։ 392 — 417.

9. ԽԱՉԻԿ Ս. ԼՏԻՐՆԷԼԵԱՆ. — Ամէն տեսակ մետաղեայ կարասիք կը նորոգէ, կը մաքրէ, կ'օսկեզօծէ եւ կ'արծաթզօծէ խիստ սակուն եւ անհաւատալի արժան գնով։
Խան-Խալիլ Մա'ասիս փողոց։ 490

11. — Ս. ՈՒՁՈՒՆ ՊՕՂՈՍԵԱՆ. — Ամեն տեսակ ժամացոյցներու վաճառումէն եւ յարդարումէն զատ, նոր բերել տուած է Մէմանթօ (յուշարար) ժամացոյցներէն։ Էօզպէքիէ, Վակհ էլ պիրքէ, Տիրլիքս դեղարանին դիմաց։ 410

12. — Ա. ՇԻՏԱՆԵԱՆ. — «Թիապարտը» Վասնա Իրաւունքի տպարանէն հրատարակուած է երկրորդ եւ երրորդ մասերը։ Կը գտնուի Տիար Կ. Երզնկացեանի քով, ի Շարա Ապտ իւլ Ազիզ։ 450

13. ՎԱՀԱՆ ՄՈՄՃԵԱՆ. — Կը պատրաստէ ոսկիէ եւ արծաթէ զարդանկար-մեներ եւ դրուագեալ գաւաթներ։ Ապտինի դարագօլին դիմաց, Սինրքս դեղարանին կից. եւ ի Խան Խալիլ Շարա Մագասիս թիւ 5 392 — 492

14. ՏԻԿԻՆ ՄԱՐԻՑԱ ՓԱՓԱԶԵԱՆ. — Եգիպտական կառավարութենէն արտօնեալ մանկաբարձ։ Ապտին Շարա-Էլ-Պոսթան, Թիւ 29։

16. ԱԶԴԱՊԵՏԵԱՆ ՔՈՅՐԵՐ. — Աթըլիյէ սեղմիրանի եւ գոտիներու չափի վրայ. Շարա Ապտ իւլ Ազիզ Շէրիֆ բաշայի պարտէզին դիմաց, Թիւ 20։ 420

17. — ԿԱՐԱՊԵՏ ՔԱՍԱՐՃԵԱՆ. — Նպարավաճառ. ընդ միշտ թարմ ապրանքներ վաճառելու որոշում տուած է։ Պապ էլ խալք։ 420

18. ԱՐՇԱԼՈՅՍԻ ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆԸ. — Նախագիծքեր. Հաւաքածոյ չորս տարուան Արշալոյսներու, գին 240 ղրշ. ողջ։ Ցուերգք Հայրենեաց (բղթակազմ) 10 ղրշ։ Ազգային սահմանադրութիւն, 12։ Սասուն եւ Զէյթուն, 10։ Գող Մժտօ, 8։ Զուարճալի անեքտոթներ, 5։ Հիւծախտի դարմանման ամենայաջող միջոցը, 3։ Ճամբորդութիւն ի Զուիցերիա, 3։ Եգիպտոսի գունաւոր քարտէսը, ոսկեզօծեալ գիծերով։ Մանսուր բաշա Գաֆէ տը լա Պուրսի բասաժին մէջ, Թիւ 2։

19.

20. ԱԻԵՏԻՍ ԴԱՐԱԿԻՒԼԵԱՆ. — Դերձակ. Մանսուր բաշա խալիճ, Թրամվէյի գըծին վրայ։ 420